

Hotell AB Bastionen
Box 288
401 24 Göteborg

Tillsyn enligt kameraövervakningslagen (2013:460) - kameraövervakning av hotell

Datainspektionens beslut

Datainspektionen konstaterar att Hotell AB Bastionen, 556129-2037, bedriver kameraövervakning i strid med 22 och 23 § kameraövervakningslagen (2013:460) vid bolagets hotell på Södra Hamngatan 59-63 i Göteborg genom att något giltigt samtycke inte har inhämtats från dem som övervakas, samt för att övervakningsintresset inte väger tyngre än enskildas intresse av att inte bli övervakade, såvitt avser de kameror som övervakar bagagerummet och personalentrén.

Datainspektionen förelägger Hotell AB Bastionen att montera ner de kameror som övervakar bagagerummet och personalentrén.

I övrigt har Datainspektionen inga invändningar mot den kameraövervakning som har granskats i ärendet.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har inlett tillsyn mot Hotell AB Bastionen (bolaget) i syfte att kontrollera om den kameraövervakning som bedrivs på platser dit allmänheten inte har tillträde på bolagets hotell på Södra Hamngatan 59-63 i Göteborg är laglig enligt 22-24 §§ kameraövervakningslagen, samt om upplysningsplikten i 25 § kameraövervakningslagen är uppfylld. Inspektionen har i tillsynsärendet ställt frågor till bolaget om den pågående kameraövervakningen. Bolaget har i huvudsak uppgett följande. Det finns idag totalt tolv kameror uppsatta på hotellet på platser dit allmänheten inte har tillträde. Kamerorna övervakar varumottagning, personalentré,

serverrum, bagagerum och garage. Bagagerummet är beläget bakom receptionen och nås via tre dörrar; från lobbyn, ett kontor för administrationen och trapphuset. Syftet är att förebygga, utreda och beivra brott samt att skydda hotellets personal. Kameraövervakningen i serverrummet syftar till att uppfylla kraven i PCI (Payment card industry) som innehåller regler för hantering av kreditkort. Bolaget har vidtagit alternativa säkerhetsförebyggande åtgärder i form av lås, belysning och bemanning av personal.

Bolaget har som rättsligt stöd för övervakningen både gjort en intresseavvägning enligt 23 § kameraövervakningslagen, samt inhämtat samtycken från de anställda och fackförbunden enligt 22 § kameraövervakningslagen. Som stöd för behovet av övervakningen har bolaget bifogat kopia på en polisanmälan och utdrag från incidentloggar från åren 2014–2016. Bolaget har även bifogat reglerna för PCI. Kamerorna är fast monterade med fast optik. Fyra av kamerorna, som sitter i eller i anslutning till garaget, övervakar endast i realtid dygnet runt. Övriga kameror övervakar dygnet runt med bildinspelning. Aktiv livevisning av dessa kameror sker dock endast mellan klockan 23.00–07.00.

Hotellet upplyser om kameraövervakningen genom skyltar som är uppsatta vid ingångar till hotellet, garaget och på utvalda ställen där övervakning sker enligt bifogad ritning. Därutöver lämnas skriftlig information till de anställda i anställningsavtalet och i personalhandboken.

Skäl för beslutet

Är kameraövervakningen laglig?

Tillämpliga bestämmelser

Den granskade kameraövervakningen avser platser dit allmänheten inte har tillträde. Enligt 22 § kameraövervakningslagen får kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde bedrivas om den som övervakas har samtyckt till övervakningen. Av 2 § framgår att ett samtycke är varje slag av frivillig, särskild och otvetydig viljeyttring genom vilken någon efter att ha fått information godtar att bli kameraövervakad. Datainspektionen anser att kravet på frivillighet förutsätter att den anställde upplever att han eller hon har ett fritt val och att det finns ett reellt alternativ till att samtycka. Om den

övervakade – som exempelvis är fallet vid övervakning på arbetsplatser – står i ett beroendeförhållande till den som övervakar är det ofta inte möjligt att uppfylla kraven på frivillighet. Eftersom samtycket måste vara individuellt kan inte en person eller organisation som företräder de anställda samtycka till kameraövervakning för alla anställda. Ett samtycke kan vidare återkallas när som helst. Om så sker får ytterligare kameraövervakning av den som återkallat samtycket inte ske. Detta lämnar i praktiken mycket små möjligheter att grunda kameraövervakning i arbetslivet på samtycke. Det är den som bedriver övervakningen som ska kunna visa att sådana samtycken som avses i kameraövervakningslagen har inhämtats.

Enligt 23 § kameraövervakningslagen får kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde bedrivas om övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra berättigade ändamål, och övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad (integritetsintresset). Denna proportionalitetsavvägning (kallad överviktsprincipen) ska göras i varje enskilt fall och varje kamera ska bedömas för sig. Vidare ska – innan kameraövervakning tillgrips – prövas om andra, mindre ingripande åtgärder kan vara tillräckliga för att komma till rätta med problemen. Det är den som bedriver övervakningen som ska visa att övervakningsintresset väger över integritetsintresset (prop. 2012/13:115 s. 80-84).

Vid bedömningen enligt överviktsprincipen ska särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet ska användas och vilket område som ska övervakas. Det har också betydelse när och hur länge – t.ex. under vilka tider på dygnet – övervakningen ska pågå. Enligt 24 § kameraövervakningslagen ska den som bedriver kameraövervakningen se till att övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen.

Utgångspunkten i kameraövervakningslagen är att kameraövervakning endast ska utgöra ett komplement till andra åtgärder. Kameraövervakning ska således inte ses som ett hjälpmedel som ska användas i stället för andra säkerhetsåtgärder eller förebyggande insatser. Om kompletterande åtgärder har försummats, kan det komma att påverka bedömningen av behovet av kameraövervakning och i förlängningen medföra att övervakningen inte är tillåten.

Rättsligt stöd för kameraövervakningen

Bolaget har uppgett att det både har inhämtat samtycke från de personer som berörs av övervakningen, samt gjort en avvägning enligt 23 § kameraövervakningslagen. Avseende samtycke som rättsligt stöd hänvisar bolaget till en bilaga till anställningsavtalet benämnd "Information om kameraövervakning i hotellet" i vilket det framgår att den anställda har tagit del av och godkänt information om övervakningen på hotellet. Det har dock inte framgått att de anställda har erbjudits något reellt alternativ till kameraövervakningen som kan medföra att ett samtycke kan anses föreligga enligt lagen. Bolaget har inte heller på annat sätt visat att bolaget har inhämtat giltiga samtycken till kameraövervakningen. Datainspektionen anser därför att bolaget inte kan stödja sin kameraövervakning på ett samtycke enligt 22 § kameraövervakningslagen.

Eftersom den aktuella kameraövervakningen inte kan stödjas på ett samtycke krävs att förutsättningarna i 23 § kameraövervakningslagen är uppfyllda för att övervakningen ska vara tillåten.

Bolaget har uppgett att syftet med kameraövervakningen är att förebygga, utreda och beivra brott, skydda hotellets personal samt att uppfylla kraven i PCI (Payment card industry) som innehåller regler för hantering av kreditkort. Kameraövervakningen sker enligt Datainspektionen för berättigade ändamål enligt kameraövervakningslagen. För att övervakningen ska vara laglig krävs dock att bolaget kan visa att övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad.

Kameraövervakning av bagagerum

Datainspektionen konstaterar att kameraövervakningen är i strid med 23 § kameraövervakningslagen genom att övervakningsintresset inte väger tyngre än enskildas intresse av att inte bli övervakade.

Datainspektionen förelägger bolaget att montera ner kameran i bagagerummet.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande. En kamera övervakar hotellets bagagerum. Rummet är beläget bakom receptionen och nås via tre dörrar; från lobbyn, ett kontor för administrationen och trapphuset. Dörrarna från lobbyn och trapphuset är försedda med kodlås så att rummet endast är tillgängligt för personalen. Dörren från kontoret är utan låsanordning.

Förutom bagagerum används rummet också som passage av personalen för att exempelvis ta sig till personalmatsalen.

Syftet med övervakningen är att förebygga, utreda och beivra brott samt att skydda hotellets personal. Enligt de incidentrapporter som bolaget inkommit med, har det inte framkommit att något brott eller någon annan incident skett i bagagerummet. Ett bagagerum är enligt Datainspektionen normalt sett inte en särskilt integritetskänslig plats, då rummet endast besöks korta stunder av personalen eller av gäster i samband med att bagage ställs in och tas ut. På det nu aktuella hotellet används rummet dock även som en passage för personalen, vilket ökar integritetsintrånget på platsen.

Vid en avvägning mellan bolagets behov av kameraövervakning och integritetsintresset på platsen, anser Datainspektionen att övervakningsintresset inte väger tyngre än integritetsintresset på platsen.

Kameraövervakning av personalentré

Datainspektionen konstaterar att kameraövervakningen är i strid med 23 § kameraövervakningslagen genom att övervakningsintresset inte väger tyngre än enskildas intresse av att inte bli övervakade.

Datainspektionen förelägger bolaget att montera ned kameran vid personalentrén.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande. Bolaget övervakar personalentrén med bildinspelning dygnet runt. Bolaget har uppgett att det händer att personer smiter efter personalen, i övrigt har inget brott skett på den aktuella platsen. Övervakningen avser ett begränsat område där anställda normalt inte uppehåller sig för att utföra sitt arbete eller ta rast. Det är med andra ord fråga om sådana platser där anställda kan förväntas uppehålla sig endast kort tid av arbetsdagen, vilket innebär att integritetsintresset minskar. Övervakningen möjliggör dock att kartlägga hur de anställda rör sig och när de tar raster, vilket medför en ökad risk för integritetsintrång.

Datainspektionen anser att bolaget inte har visat att dess behov av kameraövervakning med bildinspelning av personalentrén väger tyngre än integritetsintresset på platsen.

Kameraövervakning av serverrum och garage

Datainspektionen konstaterar att kameraövervakningen är förenlig med 23 § kameraövervakningslagen.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande. Bolaget bedriver kameraövervakning inne i ett serverrum och i garaget. Kameraövervakningen av serverrummet sker i syfte att uppfylla ställda regler för hantering av kreditkortsinformation. Rummet är låst med begränsat tillträde och de anställda uppehåller sig endast sporadiskt i rummet, t.ex. om en server behöver startas om. Med hänsyn till rummets karaktär och hur det används, anser Datainspektionen att integritetsintresset är lågt i det övervakade utrymmet. Bolaget har inkommit med sammanställningar av incidenter från 2014–2016. Av dessa går det inte att härleda någon incident till serverrummet. Bolaget har därmed inte kunnat visa på ett särskilt starkt behov av kameraövervakningen. Det handlar dock om kameraövervakning av ett begränsat utrymme med skyddsvärd utrustning, vilket enligt inspektionen ökar bolagets behov av övervakning.

Bolaget har kameraövervakning i garaget. Vissa kameror övervakar endast i realtid (garageport, utanför hiss till garaget och inne i garaget) och vissa kameror övervakar dygnet runt med bildinspelning (översikt av garage och garageport). Garaget nyttjas av de anställda för bland annat parkering av gästernas fordon och för åtkomst till elcentral, förvaring av klor och saltsyra samt en anläggning för reservkraft. Garage har i praxis ansetts vara platser där integritetsintresset inte är särskilt högt (RÅ 2001 ref. 39). Av den sammanställning av incidenter som bolaget inkommit med, framgår att vissa incidenter har skett i garaget, t.ex. stölder. Bolaget har således visat på ett visst behov av kameraövervakning i garaget.

Vid en samlad bedömning anser Datainspektionen att bolaget har visat att dess behov av kameraövervakning med bildinspelning av serverrummet och garaget, samt kameraövervakning i realtid av område utanför hiss till garaget, väger tyngre än integritetsintresset på platserna.

Kameraövervakning av varuintag

Datainspektionen konstaterar att kameraövervakningen är förenlig med 23 § kameraövervakningslagen.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande. En kamera övervakar hotellets varuintag. Det kommer cirka 10-15 varuleveranser per dag på vardagar. Dessa leveranser tas emot i varuintaget och fraktas sedan vidare till rätt lagerrum, där det inte finns några kameror. Bolaget har uppskattat att personalen uppehåller sig i varuintaget cirka tjugo minuter om dagen. Kameraövervakningen sker dygnet runt med bildinspelning och aktiv visning av bilderna från övervakningen sker mellan klockan 23.00–07.00. Syftet med övervakningen är att förebygga, utreda och beivra brott samt att skydda hotellets personal. Det har tidigare skett brott och incidenter på platsen i form av inbrott och uppställning av dörr så att obehöriga kan komma in. De alternativa åtgärder som bolaget har vidtagit är lås på varumottagningsdörren och ökad belysning utanför varuintaget. Det är ett förhållandevis stort område som övervakas, men det rör sig å andra sidan om en plats som de anställda mer tillfälligtvis vistas på i samband med inforsling av varor. Det gör att integritetsintresset inte är särskilt starkt på platsen.

Vid en avvägning mellan bolagets behov av kameraövervakning och integritetsintresset på platsen, anser Datainspektionen att övervakningsintresset väger tyngre än integritetsintresset på platsen.

Upplysningsplikt

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 25 § kameraövervakningslagen ska upplysning om kameraövervakning lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt. Upplysning ska också lämnas om vem som bedriver kameraövervakningen om det inte framgår av förhållandena på platsen.

Från integritetssynpunkt är det viktigt att den som övervakas får kännedom om övervakningen. Att övervakningen är känd är också av avgörande betydelse för att den ska vara effektiv i brottsförebyggande syfte. Normalt sker upplysning om kameraövervakning genom skyltning. En fördel med skyltning är att informationen kan lämnas i direkt anslutning till den plats där övervakningen sker. Av förarbetena till kameraövervakningslagen följer vidare att även om upplysning genom skyltning får anses mest ändamålsenligt kan det finnas situationer där någon annan form av upplysning är mer lämpad. Så kan exempelvis vara fallet om övervakningen avser en begränsad krets då det ibland kan vara lämpligare att lämna skriftlig information om övervakningen direkt till de berörda (prop. 2012/13:115 s. 85 f.).

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att bolaget uppfyller upplysningsplikten i 25 § kameraövervakningslagen.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande. Bolaget informerar om kameraövervakningen genom både skyltning och information till de anställda i både anställningsavtalet och personalhandboken. Avseende skyltningen så har bolaget bifogat ritningar över samtliga övervakningsområdena, där skyltarnas placering är markerade. Av ritningarna framgår att det finns skyltar uppsatta i anslutning till samtliga övervakade områden. Vid lastkajen sitter skylten vid entrén utifrån, så att exempelvis externa leverantörer informeras om övervakningen. Det finns dock inte skyltar uppsatta i anslutning till samtliga entréer in till de övervakade områdena. Utöver skyltningen får de anställda information om övervakningen i anställningsavtalet, i vilket det bland annat framgår att de anställda har fått en genomgång om var kamerorna sitter och vilka vinklar de övervakar. I personalhandboken finns det också information om övervakningen, men inte vilka områden som övervakas.

Utgångspunkten för bedömningen av om upplysningsplikten har fullgjorts är enligt Datainspektionens mening att det ska vara tydligt på förhand för den som går in i ett specifikt utrymme att den platsen är kameraövervakad. Det betyder att skyltning kan behövas i direkt anslutning till flera utrymmen som kameraövervakas på en arbetsplats, där skilda verksamheter pågår.

Som framgår ovan ska upplysning om kameraövervakning normalt lämnas genom tydlig skyltning, men att skriftlig information i vissa fall kan lämnas om det är lämpligt. Bolaget upplyser om övervakningen genom skyltning, men eftersom skyltar inte finns uppsatta vid samtliga entréer in till de övervakade utrymmena, är skyltningen enligt Datainspektionen som enskild insats inte tillräcklig för att upplysningsplikten ska vara fullgjord. Bolaget informerar dock även de anställda skriftligen om övervakningen i både anställningsavtalet och i personalhandboken.

Datainspektionen anser att de insatser som bolaget har gjort för att upplysa de anställda och andra berörda om övervakningen, tillsammans är tillräckliga för att upplysningsplikten ska anses vara fullgjord.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Nicklas Hjertonsson efter föredragning av juristen Malin Ricknäs.

Nicklas Hjertonsson

Malin Ricknäs